

Cô bé Drât Drâng Dĩng Bôl

Ngày xưa, ở một buôn của người M'ông có hai mẹ con rất thương yêu nhau. Ngày ngày, mẹ con họ chăm chỉ ra rẫy, chăm lúa, tria bắp, hái rau rừng, kiếm củi...

Một hôm, hai mẹ con leo lên chòi rẫy để nghỉ ngơi. Thế rồi người mẹ bảo con gái - cô bé tên Drât Drâng Dĩng Bôl rằng:

- Con gái ơi, con đi mang củi chỗ bờ rẫy kia giùm mẹ.

Drât Drâng Dĩng Bôl vâng lời, rồi cô đi tới bờ rẫy.

Khi ấy, bất ngờ có một con cọp xuất hiện. Con cọp chộp bắt và cõng Drât Drâng Dĩng Bôl đi mất.

Drât Drâng Dĩng Bôl sợ hãi, la khóc gọi mẹ:

- Mẹ ơi, con bị cọp bắt đi rồi! Con không được nhìn thấy mẹ nữa rồi!

Cô bé khóc lóc, cầu xin nhưng ông Cọp vẫn không chút mủi lòng mà cứ cõng cô trên lưng và cắm cúi đi miết.

Biết bao nhiêu là gai góc, bụi rậm cản đường, thế mà ông Cọp vẫn cứ đi, đi mãi tới rừng già.

Drât Drâng Dĩng Bôl khóc hoài, khóc đến cạn nước mắt. Sau đó, cô tự nhủ:

- Mình không nên nghĩ nhiều nữa, không mơ nhìn thấy mẹ, không mơ thấy buôn làng hàng xóm nữa!

Chắc là chết tan như tro như bụi thôi

Chắc là chết mất như vòng như cườm thôi

Chắc là chui vào hang, chắc chết vào hòm thôi

Chắc chết người lành để có danh cho ông thôi

Chắc chết con cọp này ăn thịt thôi

Chết như con giun cũng được

Chết như con trùn cũng được

Chết như với bản thân cũng được!

Bây giờ không thể cãi nổi, đâu có thấy đường về nữa đâu.

Nhìn bên kia đá không

Nhìn bên này đá thác chảy

Nhìn cho kĩ thì tối om

Nhìn bên trái thì nhìn không thấy

Nhìn bên phải thì nhìn thấy trống!

Mình không biết phải làm thế nào đây? Dưới chân chỉ là cỏ và đất, trên đầu chỉ có bầu trời, không biết phải làm thế nào đây?

Đi được một quãng xa, tới một bụi rậm, đột nhiên ông Cọp rùng mình hóa thành một ông lão.

Ông lão nói mình tên là Dji và thân thiện hỏi Drât Drâng Dững Bôl:

- Cháu ơi, đừng sợ, nghe ông hỏi đây: Có lối mòn quang quẻ và đường rừng gai góc, ông cháu mình nên đi theo lối nào bây giờ?

Vốn thông minh, Drât Drâng Dững Bôl đoán rằng suy nghĩ của ông Cọp đang hiện thân là ông lão Dji kia sẽ ngược với mình. Thế nên cô ngó quanh rồi cẩn thận đáp:

- Ông ơi, mình không nên đi theo lối mòn. Hai ông cháu mình đi đường rừng cho nhanh ông ạ.

Ông Dji nhất trí:

- Được đó cháu!

Thế rồi hai ông cháu cùng nhau đi theo lối mòn để bước.

Đi tới khu rừng, tới trảng cỏ, đi tới rừng non

Đi tới khu rừng già, tới khu rừng sâu

Đi tới khu sinh, đi tới cỏ rậm!

Hai ông cháu tiếp tục đi, đi mãi, đi mãi.

Không biết đường ông chặt cây nhỏ

Không biết đường ông đẽo vỏ cây

Không biết đồi, núi, ông giăng dây reh⁽¹⁾

Không biết đất, biết đai ông đánh dấu

Khi đi xa con mắt vừa nhìn

Vừa đi vừa đếm sao

Không đếm nổi đếm hoa cả mắt

Đếm lá cây trong rừng còn nổi

Đâu đếm nổi đuôi khố hạt cườm!

Hai ông cháu tiếp tục đi, ông đi trước cháu bước theo sau.

Đi tới trảng cỏ, đi tới khu rừng

Đi tới ngã ba, đi tới ngã tư

Đi một đoạn, nghỉ ngơi một đoạn

Đi một đoạn, nghỉ hút thuốc một đoạn!

Hai ông cháu cứ tiếp tục đi, vừa đi vừa trò chuyện.

Đến khu rừng mà không biết lá

Đến trảng cỏ mà không biết ngọn

Đi hang khe mà không biết nguồn.

Cả hai cứ tiếp tục đi, không nghĩ ngợi gì, cứ tiếp tục đi, mệt thì uống nước giữa đường.

Bước chân trái lá cỏ không dấu

Bước chân phải lá cây không dấu

Bước bàn chân dưới đất không dấu

(1) Dây mây. (Chú thích trong sách của người sưu tầm, các chú thích khác cũng ghi rõ).

*Ông kể chuyện nghe rất hay
Ông kể chuyện nghe càng hay
Ông kể chuyện mà nghe không chán
Cháu của ông nghe xong hồi hộp.*

Rồi tiếp tục đi, đi như vậy.

Để quên chặng đường xa, ông Dji kể chuyện cho Drât Drâng Dĩng Bôl.

*Ông kể chuyện hay như rau bí đâm đọt
Ông kể chuyện hay như rau bí mọc lá
Ông kể chuyện hay như dọn rẫy rậm
Ông kể chuyện hay như xung quanh nghe vang.*

Khi chân Drât Drâng Dĩng Bôl mỏi quá không bước nổi, ông Dji hóa lại thành con cọp, cõng cô bé đi mãi.

*Ông cõng sau lưng choàng khăn vải
Ông cõng sau lưng choàng áo dài
Ông cõng sau lưng choàng áo có đuôi.*

Rồi tiếp tục đi, đi mãi, đi mãi, đi mãi không nghỉ, đi miết tới suối.

Ông Cọp bảo Drât Drâng Dĩng Bôl:

- Cháu ơi, ông cháu mình nghỉ ngơi nhé!

Drât Drâng Dĩng Bôl trả lời:

- Vâng thưa ông, người ông bám đầy cỏ gai và ra nhiều mồ hôi, ông xuống suối tắm sạch đi ạ. Cháu ngồi đợi ông ở đây.

Ông Cọp bảo:

- Hai ông cháu mình đi nhiều đều ướt đẫm mồ hôi. Cháu cũng xuống suối rửa chân tay mặt mũi đi. Ông ở đoạn nước trên này. Cháu ở đoạn dưới nhé.

Drât Drâng Dĩng Bôl nghe lời và đi về đoạn suối bên dưới.

Ông Cọp ở phía trên kia, tắm rửa sạch sẽ.

Rửa tay, rửa mặt, rửa chân.

Gội sạch mồ hôi khắp mình, khắp người.

Nước suối mát trong và sâu thẳm, ông Cọp bơi lội thỏa thuê.

Drât Drâng Dĩng Bôl đang rửa chân ở đoạn suối cách đó không xa. Bỗng cô nghe tiếng xì hơi dài lan theo mặt nước.

Drât Drâng Dĩng Bôl gọi ông Cọp:

- Ông ơi, hình như có con ếch vừa nhảy qua suối ông ạ.

Ông Cọp đáp lời:

- Cháu tìm bắt đi.

Drât Drâng Dĩng Bôl trả lời:

- Vâng ạ!

Cô bé thật thà lội bì bõm trong nước để mò tìm, lũng bắt bằng được con ếch mà cô nghĩ nó vừa tạo ra tiếng xì hơi dài.

Một lúc sau, ông Cọp hỏi Drât Drâng Dĩng Bôl:

- Cháu có thấy con ếch không, con ếch mà cháu mò bắt đó?